

Obec Sirník

Hlavná 152/21, 076 03 Sirník

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE SIRNÍK
2018 - 2023**

Komunitný plán obce Sirník na roky 2018 - 2023

Komunitný plán sociálnych služieb obce Sirník

Júl 2018

Schválený Obecným zastupiteľstvom obce Sirník, dňa 31. 07. 2018 uznesením č. 5/VII/2018

Obec Sirník

Hlavná 152/21

076 03 Sirník

Tel.: +421 56 679 0279

Email: obecsirnik@trenet.sk

Spracovanie: Viktor Kalán

Prihovor

Vážení občania obce Sirník,

základnou úlohou obce je starostlivosť o všestranný rozvoj a potreby svojich obyvateľov.

Solidarita a spolupatričnosť patria neoddeliteľne k základným princípom spoločnosti, ktorá sa chce ďalej rozvíjať.

Zákon o sociálnych službách ukladá samosprávam povinnosť plánovať sociálne služby na základe komunitného plánovania. Komunitný plán je nástroj, ktorý zisťuje nedostatky v oblasti poskytovania sociálnych služieb, poukazuje na potreby občanov, hľadá riešenia ich sociálnych potrieb a stanovuje priority budúceho rozvoja.

V rámci prípravy Komunitného plánu sociálnych služieb obce Sirník na roky 2018 – 2023 sme oslovili všetkých, ktorí v sociálnych službách pracujú na úrovni obce či regiónu. Výsledkom je nielen určenie stratégie rozvoja sociálnych služieb v obci, ale najmä vytvorenie priestoru pre spoluprácu samosprávy s ostatnými organizáciami pôsobiacimi v sociálnej oblasti nie len v obci ale i v regióne. Vďaka tomu je možné identifikovať problémy a spoločne hľadať riešenia s aktívnym zapojením vás, obyvateľov obce. Myslím si totiž, že sociálna starostlivosť, podobne ako vytváranie podmienok pre kvalitný život v našej obci, nie sú len otázkou úzkej skupiny odborníkov, ale sú výsledkom angažovanej práce a zapojenia sa do riešenia vecí verejných, ktoré sa týkajú každého občana našej obce.

Predmetný Komunitný plán sociálnych služieb obce Sirník na roky 2018 – 2013 je ambiciózny, nie však nereálny. Úspešnosť jeho realizácie bude závisieť nielen od obce, ale aj od aktívnej spolupráce všetkých ostatných účastníkov. Nemenej dôležité je tiež zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky potrebné na realizáciu jednotlivých aktivít.

Verím, že aj vďaka Komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať dostupné finančné zdroje tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce Sirník.

Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na realizácii tohto Komunitného plánu sociálnych služieb, a želám si, aby nebol iba formálne schváleným dokumentom, ale aj výzvou, ktorá nám má pripomenúť, že každý obyvateľ našej obce je dôležitý a každý z nás stojí pred úlohou aktívne sa zapojiť do vytvárania novej budúcnosti nášho Sirníka.

Viktor Kalán

Starosta obce

Obsah

<i>Úvod</i>	5
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb.....	10
1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb.....	10
1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov.....	18
1.3. Analýza sociologických a demografických údajov.....	21
1.3.1. Obyvateľstvo.....	22
1.3.2. Školstvo.....	23
1.3.3. Služby.....	24
1.3.4. Nezamestnanosť.....	24
1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny.....	25
1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb.....	27
1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb.....	31
1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby).....	32
2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb.....	35
2.1. Ciele a priority cieľovej skupiny SENIORI.....	36
2.2. Ciele a priority cieľovej skupiny DETI, MLÁDEŽ A RODINA.....	38
2.3. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM.....	40
2.4. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH.....	41
2.5. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb.....	44
2.6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb.....	47
2.7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb.....	48
Záver.....	49
Príloha.....	50
<i>Použitá literatúra</i>	53

Úvod

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov a prijímateľiek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si majú právo uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti na nediskriminačnom princípe.

Sociálne služby sú určené pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej osoby, či pre jednotlivcov alebo skupiny, ktorí sa náhle ocitli v krízovej životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie a následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán.

Komunitné plánovanie sa v súčasnosti čoraz viac dostáva do záujmu regionálnej a miestnej politiky a do záujmu občanov, predstavuje dlhodobé budovanie vzťahov medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a užívateľmi sociálnych služieb. Komunitné plánovanie je overeným nástrojom strategického plánovania sociálnych služieb založeného na analýze potrieb obyvateľov obce, existujúcich sociálnych služieb a predvídaní budúcich potrieb.

Komunitné plánovanie

je proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb; je priame vyjednávanie medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi služieb, ktorého výsledkom má byť komunitný plán;

funguje na princípe partnerstva a spolupráce, ide o zapojenie všetkých ľudí, ktorých sa daná oblasť týka do procesu rozhodovania; je opakovateľný, štandardizovaný a cyklický proces.

Komunitné plánovanie môžeme v širšom kontexte chápať aj ako sociálne plánovanie a komunitu ako miestne spoločenstvo, ktoré priamymi väzbami spája obyvateľov s miestom, kde žijú a obyvateľov navzájom medzi sebou. Reálne spracovanie komunitného plánu výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, pretože sa kladie dôraz na zapájanie všetkých, ktorých sa týka, ich vyjednávanie a diskutovanie, aby sa dosiahol výsledok, ktorý je prijateľný a podporovaný väčšinou.

Komunitný plán sociálnych služieb je koncepčný dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce Sírnik, hodnotí potreby a požiadavky občanov obce Sírnik a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na obdobie 2018 – 2023 prostredníctvom cieľov a priorít.

Zmyslom komunitného plánovania v obci je skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb, aktivizácia obyvateľstva, zlepšenie dostupnosti spoločným, koordinovaným postupom za účelom zabezpečenia dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a integráciu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré svojim rozsahom ako aj typom zodpovedajú potrebám obyvateľov obce Sírnik..

Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami v obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

Výsledkom komunitného plánovania sociálnych služieb by mala byť odpoveď na otázky typu:

- **Aké sociálne služby existujú a aké je potrebné poskytovať v budúcnosti?**
- **Aké sociálne skupiny obyvateľov obce Sírnik potrebujú zvýšenú starostlivosť, sociálne služby?**
- **Aké zdroje obce (ľudské, materiálne a finančné zdroje) si bude poskytovanie sociálnych služieb vyžadovať?**

Komunitné plánovanie sociálnych služieb teda predstavuje proces pozostávajúci z mapovania potrieb jednotlivých sociálnych skupín obyvateľstva a ich porovnanie so súčasným stavom poskytovania sociálnych služieb a budúcim vývojom/odhadom budúcich potrieb. Pre potreby komunitného plánovania je komunitou obec Sírnik.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce,
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby konkrétneho územia.

Komunita a komunitný rozvoj

Komunita je skupina osôb, ktorá žije v určitom zoskupení určenom najmä ulicou v obci alebo v jej časti a ktorú spájajú spoločné záujmy, hodnoty a ciele.

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity *k svojpomocnému riešeniu* sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb *je koordinácia činnosti subjektov* – rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie môže obec zriadiť komunitné centrum.

Schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sírnik na roky 2016 – 2022 obsahuje v Strategickej časti Prioritnú os 01 – sociálna, ktorej cieľom je „podporovať rozvoj služieb starostlivosti o zdravie miestnych obyvateľov, sociálnych služieb, komunitnej spolupráce a sociálnej inklúzie“.

Opatrenie 1.1. Zlepšiť sociálnu starostlivosť o postihnutých občanov, týrané osoby, dôchodcov, znevýhodnené a rizikové skupiny a začleniť ich do života obce

Plánované – navrhované aktivity (investície v rámci schváleného PHSR obce):

- Udržiavanie pracovných návykov a poradenstvo a pomoc pri hľadaní zamestnania
- Spolupráca s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny pri aktivitách podporujúcich znižovanie nezamestnanosti, rovnosť príležitostí a začleňovanie znevýhodnených skupín do pracovného procesu
- Rozvoj spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni
- Rozvoj cezhraničnej spolupráce
- Zriadenie Domova pre seniorov
- Zriadenie Azylového domu
- Výstavba priemyselného parku - tvorba nových pracovných miest pre znevýhodnené a rizikové skupiny obyvateľstva
- zlepšenie technického stavu verejných priestorov (chodníky, rigoly, detské ihriská a pod.).

Obec Sírnik v súčasnosti nemá finančné prostriedky na zabezpečenie sociálnych služieb.

Novela zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách ukladá obciam povinnosť plánovať sociálne služby na základe komunitného plánovania a určuje v § 83 ods. 5 aj obsah vypracovaného a schváleného komunitného plánu sociálnych služieb.

Obec je povinná predložiť návrh komunitného plánu sociálnych služieb na schválenie obecnému zastupiteľstvu do šiestich mesiacov od zverejnenia národných priorít rozvoja sociálnych služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje podľa hore uvedeného zákona :

- a) **analýzu poskytovaných sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- b) **analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb** a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- c) **analýzu demografických údajov** a sociálnej situácie v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- d) **určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- e) **časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb** alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity, tak aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec, vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- f) **spôsob každoročného vyhodnocovania** plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- g) **podmienky a spôsob zmeny** a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.“.

Pri tvorbe návrhu komunitného plánu obce Sírnik, boli dodržané nasledovné zásady:

- **partnerstvo medzi účastníkmi,**
- **zapájanie miestneho spoločenstva,**
- **práca s dostupnými informačnými zdrojmi a využitie najlepšej praxe,**

- využitie medzinárodnej metodiky a postupu spracovania vrátane dôrazu na zapojenie užívateľov sociálnych služieb, odbornej a laickej verejnosti.

Proces komunitného plánovania sa realizoval v 6 fázach.

Tabuľka č. 1: Proces komunitného plánovania

Názov fázy plánovania	Popis jednotlivých krokov	Výsledky, výstupy
Prípravná	<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie pracovnej skupiny - plán tvorby komunitného plánu - mapovanie ďalších aktérov 	<ul style="list-style-type: none"> - databáza aktérov/poskytovateľov sociálnych služieb v záujmovom území - pracovná skupina
Riadiaca	<ul style="list-style-type: none"> - vytvorenie autorského tímu - stanovenie časového harmonogramu 	<ul style="list-style-type: none"> - časový harmonogram
Definovanie problémov a potrieb	<ul style="list-style-type: none"> - identifikácia záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín - analýza a vyhotovenie záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín 	<ul style="list-style-type: none"> - návrh dotazníka pre občanov/užívateľov a poskytovateľov sociálnych služieb - vyhodnotenie dotazníkového prieskumu - analýza poskytovaných sociálnych služieb - SWOT analýzy - odhad budúcich potrieb
Návrh rozvoja sociálnych služieb	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia cieľov a priorít - pomenovanie prekážok - vypracovanie prehľadu zdrojov a možností 	<ul style="list-style-type: none"> - prehľad zdrojov a možností - návrh cieľov a priorít
Formulácia stratégie	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia stratégie - vypracovanie návrhu rozvoja sociálnych služieb - konzultácie k vypracovanému návrhu 	<ul style="list-style-type: none"> - pracovný návrh rozvoja sociálnych služieb - záznam z konzultácií a zapracovanie pripomienok a návrh do finálnej verzie
Vypracovanie akčného plánu	<ul style="list-style-type: none"> - príprava a prerokovanie AP - informovanie verejnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - publikovaná informácia pre verejnosť - zverejnenie dokumentu

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrovskú zmenu do praxe poskytovania sociálnych služieb priniesol Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sírnik na roky 2016 – 2022. Obec Sírnik mala za cieľ, aby jej občania vnímali snahu obce zlepšovať zabezpečovanie ich potrieb, vytvárania siete sociálnych služieb a ich profesionálneho rozvoja.

K rozvoju komunitného plánovania a jeho realizácie prispela najmä potrebná politická podpora vo forme finančnej väzby. Pri plánovaní sociálnych služieb sa vychádzalo predovšetkým z hodnotenia existujúceho stavu poskytovaných sociálnych služieb a zistených potrieb prijímateľov sociálnych služieb, resp. potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách podrobne upravuje povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5. skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie užívateľa alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú sociálne služby/ sociálna služba určené:

1. *sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),*
2. *sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),*
3. *sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),*
4. *sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),*
5. *podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).*

Plánovanie a rozvoj v sociálnej oblasti na úrovni obce Sírnik vychádza zo strategických a koncepcných dokumentov vyššej úrovne a to:

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020:

„Vláda si uvedomuje dôležitosť kvalitných a efektívnych sociálnych služieb zameraných na adekvátne naplnenie potrieb odkázaných ľudí. Mimoriadnu pozornosť bude venovať starostlivosti o starších ľudí, a to najmä efektívnemu prepojeniu zdravotníckych a sociálnych služieb. Preto zefektívni systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb, podporí zavedenie príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako a bude pokračovať v podpore procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb. V spolupráci so zriaďovateľmi bude riešiť aj problematiku odmeňovania pracovníkov v sociálnych službách, ktorí patria medzi najhoršie platených zamestnancov.“

Vláda v súlade s programovým vyhlásením pripravila v roku 2017 novelu zákona o poskytovaní sociálnych služieb 448/2008 Z.z., s účinnosťou od 1.1.2018, ktorý sa dotýka najmä financovania sociálnych služieb.

V dôsledku rozdelenia kompetencií pri decentralizácii sociálnych služieb do pôsobnosti VÚC a obcí, prešli do pôsobnosti obcí aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých ekonomická náročnosť prevádzkovania prekročovala rozpočtové možnosti najmä menších obcí (napr. súčasné zariadenia pre seniorov, či zariadenia opatrovateľskej služby). Finančná podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb je založená na princípe, že finančné príspevky poskytuje ten samosprávny orgán, do koho zákonom o sociálnych službách delenej pôsobnosti poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálnej služby patrí, obce iba sporadicky zabezpečovali v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti poskytovanie finančných príspevkov neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Návrh zmien v systéme financovania vychádza z právnej kvalifikácie poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike ako výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov.

Zámerom návrhu zmien systému financovania sociálnych služieb by malo byť:

- 1. zabezpečiť udržateľnosť a dostupnosť sociálnych služieb vzhľadom na zvyšujúci sa oprávnený dopyt po sociálnych službách a zvyšovanie nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb (najmä náklady osobnej starostlivosti - mzdové a ostatné osobné náklady na zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,**
- 2. vytvorenie manipulačného priestoru v rozpočtoch obcí a vyšších územných celkov (zavedením finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby určeného podľa stupňa odkázanosti zo štátneho rozpočtu aj pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na regionálnej úrovni vznikne úspora v rozpočtoch VÚC pri**

vynakladaných finančných prostriedkoch na finančnú podporu neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) na:

- a) poskytovanie a zabezpečovanie ďalších druhov sociálnych služieb vo verejnom záujme v rámci ich pôsobnosti a
- b) podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb rozvojom sociálnych služieb komunitného charakteru.

Novela zákona o sociálnych službách priniesla hlavnú zmenu vo financovaní sociálnych služieb (zrovnoprávnenie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb), okrem zmien s dopadom na plánovanie a poskytovanie sociálnych služieb v obciach.

Novela zákona priniesla nasledovné zmeny vo financovaní sociálnych služieb:

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoci inej fyzickej Osoby	Výška príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby a ambulantnej sociálnej služby/mesiac	Výška príspevku pri poskytovaní terénnej sociálnej služby/mesiac
II. stupeň odkázanosti	62,21 €	82,92 €
III. stupeň odkázanosti	121,41 €	179,68 €
VI. stupeň odkázanosti	177,65 €	269,47 €
V. stupeň odkázanosti	248,82 €	359,29 €
VI. stupeň odkázanosti	310,99 €	449,18 €

Zdroj: Pracovný dokument k návrhu novely zákona, verejná prezentácia

Zákon bol koncom roka 2017 schválený s účinnosťou od 1. januára 2018, zverejnený na:

<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>.

Pobytová sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam) *príspevok na nasledujúci rozpočtový rok sa poskytne podľa reálnej obsadenosti miest v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku a nie podľa registrovanej kapacity.*

Finančný príspevok bude účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby len do výšky týchto nákladov zodpovedajúcej regulácii týchto miezd pri výkone práce vo verejnom záujme. Výška finančného príspevku bude v zásade určená podľa štruktúry prijímateľov sociálnej služby v konkrétnom zariadení z hľadiska

stupňa ich odkázanosti v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie tohto príspevku. Pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluže navrhujeme výšku FP stanoviť ako násobok zo sumy minimálnej mzdy platnej v čase podania žiadosti ministerstvu, čím bude zabezpečená zodpovedajúca medzročná valorizácia príspevkov. Naviazanie FP na výšku minimálnej mzdy je ustanovené vzhľadom na účelové určenie použitia príspevku (viazané na mzdy a odvody zamestnancov).

Ambulantná sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam).

Príklad určenia výšky finančného príspevku na spolufinancovanie poskytovania sociálnej služby v zariadení ministerstvom podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a obcou na spolufinancovanie opatrovateľskej služby podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a im zodpovedajúceho časového rozsahu poskytovania OS v prílohe č. 2 dokumentu.

Podpora domácej opatrovateľskej služby - zavedenie poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na poskytovanie domácej opatrovateľskej služby na rovnakom základe verejným aj neverejným poskytovateľom, za podmienky, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby bude zároveň registrovaným poskytovateľom domácej opatrovateľskej služby a

- a) poskytuje pobytovú sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby s počtom obsadených miest najmenej šesť (posudzovanie obsadenosti miesta bude realizované v rovnakom právnom režime ako na účely finančného príspevku poskytovaného zo ŠR na pobytovú sociálnu službu),
- b) poskytuje opatrovateľskú službu alebo bude poskytovať opatrovateľskú službu na základe uzatvorenej písomnej zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy (odkaz na §50a Občianskeho zákonníka) o poskytovaní sociálnej služby aspoň trom fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 a minimálny poskytovaný rozsah úkonov sebaobsluhy týmto fyzickým osobám nie je nižší ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy na prevádzku poskytovanej opatrovateľskej služby na poskytnutý počet hodín opatrovateľskej služby
- c) predloží písomný záväzok príslušnej obce o tom, že mu poskytne finančný príspevok služby na príslušný rozpočtový rok najmenej vo výške 15 % z výšky finančného príspevku na poskytovanie opatrovateľskej služby na tento rozpočtový rok poskytnutého ministerstvom.

Finančný príspevok na poskytovanie OSL na mesiac na príslušný rozpočtový rok sa poskytuje vo výške 1,2 násobku zo sumy mesačnej MM na predchádzajúci rozpočtový rok najviac na 3 opatrovateľov.

Financovanie opatrovateľskej služby bude naďalej realizované v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí, s výnimkou možnosti vyššie uvedenej finančnej podpory zo strany ministerstva poskytovateľom sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby, ktorí sú zároveň poskytovateľmi domácej opatrovateľskej služby, ktorá však bude doplnená spolufinancovaním zo strany obce.

Sociálne služby bez posudzovania odkázanosti - za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok najmä poskytnutím prístrešia sa budú v pôsobnosti MPSVR SR naďalej poskytovať finančné príspevky na *spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb poskytovaných na lokálnej úrovni doposiaľ obciam (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania) a neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (nocľaháreň).*

Finančný príspevok bude účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa (vzhľadom na špecifickú klientelu týchto zariadení krízovej intervencie bude tento príspevok možné použiť nielen na mzdy a odvody zamestnancov ale aj na spolufinancovanie ostatných bežných výdavkov - prevádzkových nákladov – energie, dezinfekčné prostriedky, posteľná bielizeň, hygienické potreby, ...) - príspevok sa bude poskytovať na registrovanú kapacitu zariadenia.

Ďalšie podmieňujúce návrhy súvisiace s problematikou financovania - podmieniť u žiadateľov, ktorí sú obcou, pre nárok na FP z MPSVR SR predloženie komunitného plánu sociálnych služieb v územnom obvode a prehlásenie súladu podanej žiadosti o FP s týmto komunitným plánom do pôsobnosti obce sa navrhuje doplniť predkladanie komunitného plánu VÚC v určenej lehote.

NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2015 – 2020

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanov, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí

občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality, a to:

- *Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity.*
- *Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť.*
- *Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generácie reprodukovanej chudoby.*
- *Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.*

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Efektívny komunitný plán by mal rešpektovať zásady:

Pri plánovaní sociálnych služieb vychádzať z jedinečnosti a dôstojnosti každého prijímateľa sociálnej služby;

Uprednostňovať osobnú voľbu prijímateľa sociálnej služby;

Umožniť prijímateľovi sociálnej služby žiť vo svojom prirodzenom prostredí so zachovaním dostatočnej starostlivosti a podpory;

Poskytnúť prijímateľovi sociálnej služby možnosť prístupu a výberu v poskytovaní sociálnej služby; Umožniť prechod z inštitucionálnej starostlivosti do komunitnej starostlivosti.

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok; pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku; pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;

- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačnej reprodukovanej chudoby.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené.

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:
 - nízkoprahové denné centrum;
 - integračné centrum;
 - komunitné centrum;
 - nocľaháreň;
 - útulok;
 - domov na polceste;
 - zariadenie núdzového bývania.
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života;
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba včasnej intervencie.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- **rehabilitačné stredisko;**
- domov sociálnych služieb;

- špecializované zariadenie; denný stacionár;
- **domáca opatrovateľská služba;**
- **prepravná služba;**
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie; požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- **monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;**
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- **odľahčovacia služba;**
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania;
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práci;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb).

Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva

- Všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky - VZN č.1/2017 o podmienkach poskytovania opatrovateľskej služby na území obce Sirmík (príloha č.2 KPSS)
- Rozpočet obe Sirmík a zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;

- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z. z. – Pôsobnosť obce:

Obec

- vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- je správnym orgánom v konaniach o :
 1. odkázanosti na sociálnu službu
 - v zariadení pre seniorov
 - v zariadení opatrovateľskej služby
 - v dennom stacionári
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu
 - v odkázanosti na prepravnú službu
 - a ďalšie
- vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 - a) sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre
 - b) sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári
 - c) opatrovateľskej služby
 - d) prepravnej služby
 - e) odľahčovacej služby
 - f) poskytuje základné sociálne poradenstvo
 - g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

- h) uzatvára zmluvy :
1. o poskytovaní sociálnej služby
 2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby
 3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situáciách a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.
2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti.

Cieľom *komunitnej rehabilitácie* je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce Sírnik na roky 2016 – 2022.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom vypracovaným pre obdobie rokov 2016 – 2022, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Sírnik napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy, a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb.

Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí,
- zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti

organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami.

Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitostí. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Širšie vzťahy územia (obvodu) obce Sírnik

Poloha obce je veľmi výhodná vzhľadom na to, že obec sa nachádza v prekrásnej tichej prírodnej lokalite, preto je možné ju považovať za obec s veľkým potenciálom rozvoja, rekreácie a agroturistiky. Obec Sírnik je súčasťou okresu Trebišov, je členom regiónu „Združenie miest a obcí Južný Zemplín“ a územne patrí do Košického samosprávneho kraja. Okres Trebišov patrí k okresom s najvyššou mierou nezamestnanosti v SR, blízko hraníc s Maďarskou republikou a Ukrajinou republikou.

Služby v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti možno považovať za priemerne rozvinuté (ZOS Prameň nádeje Trebišov, ŠZ Prameň nádeje, ŠZ Maják Trebišov, DSS TEREZA Novosad, Arcidiecézna charita Košice – ADCH, relatívna blízkosť nemocnice s poskytovaním akútnej a urgentnej ZS, niektoré druhy a formy sociálnych služieb) s vysokou mierou nezamestnanosti a značne vysokým podielom marginalizovaných skupín obyvateľstva.

1.3.1. Obyvateľstvo

V obci Sírnik podľa posledných údajov k 1. 12. 2011 bývalo 631 obyvateľov, k 01. 01. 2018 je v obci 575 trvale žijúcich obyvateľov, pričom medzoročný nárast je v priemere o 2 obyvateľov. Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov nám ukazujú na trend stagnácie obyvateľstva a mierne ustálenie, keďže rast obyvateľstva si vyžaduje investície do IBV alebo cenovo dostupného bývania v obci, ako aj zlepšenia uplatniteľnosti občanov na trhu práce, tzn. prilákania významných investorov do blízkeho okolia obce. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje tabuľka č. 1.1 a 1.2.

Obyvatelia obce podľa národnosti : národnostne dominantná - slovenská národnosť.

Index starnutia obce Sírnik dlhodobo vykazuje stúpajúcu tendenciu a v roku 2017 dosiahol hranicu 106,10 %. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu

obyvateľov v predproduktívnom veku oproti poproduktívnym môžeme očakávať demografický problém - prestarnutie obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva a zvyšovanie ekonomickej závislosti obyvateľstva a následne rast dopytu po sociálnych službách. Počet potenciálnych prijímateľov rôznych druhov sociálnych služieb pre seniorov (opatrovateľská služba) za posledné roky značne stúpol.

1.3.2. Školstvo

V obci Sírnik sa nachádzajú výchovno–vzdelávacie zariadenia Základná škola a Materská škola. Školská výchova podľa dostupných údajov sa traduje už od druhej polovice 16. storočia.

Základná škola s celodennou prevádzkou bola odovzdaná do zriaďovateľskej právomoci obce v roku 2002. Oficiálny názov školy je Základná škola Sírnik. Výchovno-vzdelávací proces sa realizuje v súlade s RVP podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov na I. stupni podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu I. stupňa základnej školy ISCED1. Prevádzka školy je jednozmenná, popoludní prebieha výchovno-vzdelávacia činnosť v oddelení ŠKD, záujmová činnosť a organizované aktivity najmä športového charakteru. V rámci mimoškolských aktivít existuje školský klub detí, ktorý ponúka jej členom rôzne formy trávenia voľného času. Škola využíva od roku 2001 internet a informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach a olympiádach. Základná škola je vybavená modernými technológiami slúžiacimi na vyučovanie, konkrétne vybavenou IKT učebňou, tromi interaktívnymi tabuľami a ďalšími technologickými vymoženosťami.

V rokoch 2006 a 2007 prešla škola rozsiahlou rekonštrukciou budovy školy, financovanej z prostriedkov Štátneho rozpočtu SR a rozpočtu obce. Počet žiakov v základnej škole je 26.

Materská škola v obci Sírnik v dnešnej budove funguje už od 70. rokov 20. storočia. Popri materskej škole je zriadená aj školská jedáleň, v ktorej majú žiaci základnej aj materskej školy zabezpečenú teplú stravu. Pre deti predškolského veku zabezpečujú celodennú starostlivosť v obci Sírnik. Materská škola má jednu triedu. V materskej škole pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, ktorí pripravujú pre deti bohatý edukačný program. Budova materskej školy je samostatnou budovou v strede obce pre žiakov od 3 - do 6 rokov. Počet detí v materskej škole je 16-21. Obec Sírnik uskutočnila rozsiahlu rekonštrukciu materskej školy v roku 2017.

Zo sociálneho hľadiska existencia pedagogického dozoru v obci kladne vplýva aj na dospelávajúcu mládež.

1.3.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci Sirmík a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce. V obci sú zastúpené podnikateľské aktivity najmä v oblasti poľnohospodárstva, obchodu, drobných služieb.

Miera ekonomickej aktivity v obci dosahuje dlhodobu úroveň nad 50 %, časť obyvateľstva je závislá na štátnych sociálnych dávkach. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vyše 60 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Zdravotníctvo

V obci nie je zdravotné stredisko a pravidelne ordinuje všeobecný lekár pre dospelých, všeobecný lekár pre deti a dorast, stomatólog v neďalekých obciach Cejkov a Novosad.

Kultúra, šport

Spoločenský život je veľmi aktívny, na ktorom sa zúčastňujú vekové kategórie od detí po seniorov. Zoznam spoločenských organizácií:

Klub dôchodcov, MS SČK Sirmík, Rada Mládeže Sirmík.

Športovo-rekreačné zariadenia a aktivity – multifunkčné ihrisko - futbal, tenis, turistika, cykloturistika, volejbal, fitnesspark.

Kultúrne zariadenia a aktivity – Kultúrny dom, knižnica, internet. Medzi pravidelné kultúrne podujatia a aktivity patria: Fašiangy, Obecný ples, Deň učiteľov, Stavanie mája, MDD, Deň matiek, Deň obce, Úcta k starším, Mikulášske oslavy, Vôňa Vianoc. Obec informuje občanov prostredníctvom obecného rozhlasu a web stránky obce.

Revitalizácia obce je takmer dokončená. V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa. V roku 2015 bola zrealizovaná Revitalizácia verejného priestranstva na ulici Ondavská s vytvoreným jazierkom.

1.3.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe - obyvatelia dochádzajú denne za prácou najmä do mesta Trebišov, a v poľnohospodárstve .

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu

chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a o neevidovaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí. Miera evidovanej nezamestnanosti je na pomerne vysokej úrovni a predpokladá sa okolo 15-18%.

Skrytú nezamestnanosť, t. j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi a občania s nízkou úrovňou vzdelania zápasia s dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile.

Získané údaje o vývoji nezamestnanosti odzrkadľujú nástup trendu, keď badať odliv najmä tej časti obyvateľstva s vyšším vzdelaním za prácou z nášho územia.

V dôsledku odlivu mladých a vysokokvalifikovaných občanov obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji miestnej ekonomiky, a preto bude obec v nasledujúcich rokoch podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivец, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t. j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Celkový počet obyvateľov komunity má trvale stúpajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb.

Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplyvajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách. Treba zväziť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb sociálne odkázaných a dôchodcovia s nízkymi príjmami v obci je okolo 200, pre ktorých obec v roku 2011 zabezpečila potravinovú pomoc. Pre Rómsku komunitu v obci nie je vybudované Komunitné centrum /KC/.

Úlohou komunitného centra je účinne pomáhať sociálne sladším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote. V súčasnosti je v prevádzke len terénna sociálna práca dodávateľsky. Charakteristika opatrenia pre marginalizovanú rómsku komunitu /MRK/:

- Vysoký počet nezamestnaných z radov MRK
- Vysoká miera odkázanosti na dávku v hmotnej núdzi u MRK
- Absencia pracovných a hygienických návykov
- Neefektívne využívanie voľného času v MRK

Uvedené skutočnosti poukazujú na potrebu venovať sa MRK systematicky a cielene - v rámci Komunitného centra v obci (v súlade s § 33 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách).

Zriadením KC by vznikol priestor na poskytovanie sociálnej pomoci počas dňa fyzickým osobám alebo rodinám, ktoré sú ohrozená sociálnym vylúčením, majú obmedzenú schopnosť sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky a spôsob života. V Komunitnom centre by vznikol priestor na:

- poskytovanie sociálneho poradenstva,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,

- preventívnu a osvetovú činnosť
- záujmovú činnosť
- poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi

1. 4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny osôb, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (napr. s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb.

Na území obce Sírnik poskytuje sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách len verejný poskytovateľ a tým je : **Obec Sírnik**

Obec Sírnik, ako verejný poskytovateľ sociálnych služieb na území obce v rámci svojej pôsobnosti svojimi aktivitami, opatreniami utvára a neustále podporuje rozvoj sociálnych služieb adresovaných jednotlivým cieľovým skupinám, komunitám. Sociálni pracovníci aktívne vyhľadávajú fyzické osoby, ktorým je potrebné poskytnúť sociálnu službu, a to najmä starších ľudí, ľudí, ktorí pre svoje životné návyky a spôsob života majú zníženú schopnosť orientácie v zmenách v sociálnej oblasti. Cieľom terénnej sociálnej práce je osobne kontaktovať potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb, oboznámiť sa s ich životnými podmienkami, informovať, sprostredkovať alebo zabezpečiť konkrétnu formu sociálnej služby, či krízovú intervenciu, pomoci podľa výberu občana s jeho aktívnou účasťou na riešení vzniknutej nepriaznivej situácie. Poskytnutím komplexného sociálneho poradenstva je ponúknutá pomoc občanom nasmerovať ich na konkrétne inštitúcie (verejných či neverejných poskytovateľov sociálnych služieb), a tak nájsť vhodné riešenie sociálneho či iného životného problému. Cieľové skupiny sú veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, životných návykoch, spôsobe života, možnostiach zabezpečiť si nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, sociálnych kontaktoch, na systéme pomoci riešenia prítomnej generačnej chudoby, vitality a životnom postoji každého jedinca.

Z hľadiska početnosti prijímateľov sociálnych služieb prvenstvo patrí sociálnej kategórii populácie – seniorov, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej). K závažným problémom starostlivosti o seniorov patrí prepojenie zdravotnej a sociálnej problematiky a k nim sa pripája ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti.

Optimálna forma starostlivosti o seniorov je starostlivosť poskytovaná v ich domácom prostredí. Väčšina starších občanov chce zostať vo svojich domácnostiach tak dlho, ako je to možné, čo obvykle závisí od zdravotného stavu seniora a jeho sociálneho zázemia. Sociálne zázemie je určované viacerými faktormi, medzi ktoré patrí schopnosť pokryť výdavky domácnosti, pomoc rodinných príslušníkov pri zabezpečovaní životných potrieb, sociálna integrácia jednotlivca, schopnosť vyvíjať aktivity vo vyššom veku, životný program a životná náplň, jednoducho celková kvalita života.

Obec Sírnik v súčasnosti poskytuje nasledovné sociálne služby:

- **Opatrovateľská služba - 2 klienti**

Opatrovateľská služba predstavuje nosnú a najžiadanejšiu formu terénnych sociálnych služieb pre kategóriu občanov s nepriaznivým zdravotným stavom. Možno predpokladať, že je tomu tak v dôsledku snahy najmä seniorov zotrvať v domácom prostredí čo najdlhšie a zachovať si tak istú mieru autonómie a súkromia. Preferujú samostatné bývanie i v prípade potreby pomoci druhej osoby, pričom snaha ne byť závislý na svojich deťoch vedie k uprednostňovaniu cudzej pomoci. Opatrovateľskú službu teda možno vymedziť ako terénnu službu poskytovanú osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí).

Opatrovateľská služba sa poskytuje občanom v ich domácnostiach. Vďaka mnohým výhodám, ktoré opatrovateľská služba klientovi prináša, sa domnievame, že by mala byť poskytovaná prednostne pred ostatnými formami sociálnych služieb, ambulantnou či pobytovou. Pomoc formou opatrovateľskej služby má dlhodobější, procesualný charakter. Jej cieľom je zlepšenie schopnosti klienta zvládať alebo zlepšovať životnú situáciu vlastnými silami. Skúsené kvalifikované opatrovateľky poskytujú aj psychosociálnu pomoc, emocionálnu či psychologickú podporu, pomoc pri posilňovaní schopnosti zvládať problémy, podporujú informovanosť a orientáciu klienta v neprehľadnej situácii. Uspokojujú jeho potreby kontaktu, zdieľajú obavy i radosť, pomáhajú prijímateľom k plnohodnotnému a čo najviac sebestačnému životu v ich domácom prostredí.

Opatrovateľská služba sa vykonáva v pracovných dňoch, priamo v byte klienta a v rozsahu poskytovaných úkonov, ktoré si klient dohodne v zmluve o poskytovaní opatrovateľskej služby. Obec Sírnik poskytuje v súčasnosti opatrovateľskú službu občanom prostredníctvom 2 opatrovateľiek (2018). V sledovanom období môžeme pozorovať neustály nárast záujmu o poskytovanie opatrovateľskej služby. Z hľadiska dostupnosti je opatrovateľská služba poskytnutá všetkým fyzickým osobám, ktoré o ňu požiadajú a spĺňajú zákonom stanovené podmienky na jej poskytovanie.

Obec pri poskytovaní sociálnych služieb spolupracuje najmä s Arcidiecéznou charitou Košice (ADCH) formou denného stacionára pre odkázaných klientov. Ďalšie subjekty, s ktorými obec Sírnik spolupracuje pri poskytovaní sociálnych služieb sú ZOS Prameň nádeje Trebišov, ŠZ Prameň nádeje, ŠZ Maják Trebišov, DSS TEREZA Novosad, Seniormed n.o. Veľký Horeš, Domov dôchodcov Streda nad Bodrogom, ZOS Margerita - zariadenie opatrovateľskej služby Michalany.

- **Sociálne poradenstvo**

- **Výdaj a dovoz stravy a liekov do domácnosti**

Pri spracovaní analýzy vychádzame z manuálu, ktorý vypracoval kolektív autorov Socioklubu: „Metodika socio-demografickej analýzy vybavenosti územných celkov službami sociálnej starostlivosti“ /Obce, města, regiony a sociální služby, Praha, 1977/

Zvolená metóda analýzy umožňuje porovnať predpokladanú potrebu sociálnych služieb s existujúcimi službami pre identifikované skupiny občanov a určiť:

- dostatkovosť/ nedostatkovosť jednotlivých druhov a typov sociálnych služieb -
- proporcionálnosť/ vyváženosť rozloženia sociálnych služieb

Zo získaných štatistických a demografických údajov možno vypočítať počet občanov mesta, odkázaných na niektorú z foriem sociálnych služieb a následne vypočítať potrebu kapacít.

V obci Sírnik sa zvyšuje počet obyvateľov starších ako 65 rokov. Kým v roku 2010 počet obyvateľov starších ako 65 rokov 80**, v roku 2017 je to 87 obyvateľov, čo predstavuje nárast o 7 obyvateľov.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického zisťovania bol vypočítaný počet občanov, ktorí budú potrebovať sociálne služby.

Podľa metodiky vypracovanej SOCIOKLUBOM pri určovaní potrieb sociálnych služieb vo väzbe na mieru závislosti a veku osôb by sa malo pri posudzovaní vybavenosti sociálnymi službami pre 1 000 osôb nad 65 rokov uvažovať s nasledovnou potrebou sociálnych služieb: 4-5% obyvateľov nad 65 rokov bude potrebovať služby v zariadeniach, čo predstavuje 45 miest na 1000 obyvateľov, z toho:

- 70 % v zariadení pre seniorov, (špecializovanom zariadení) t. j. 32 miest;

- 30 % v zariadení opatrovateľskej služby, t. j. 13 miest;

6-7% bude potrebovať opatrovateľskú službu, čo predstavuje 65 opatrovaných na 1000

obyvateľov. Aktuálna potreba obyvateľov obce je ovplyvnená viacerými faktormi – spolužitie v rodine, ekonomický status a pod. Z tohto dôvodu je počet „žiadateľov“ o sociálnu službu nižší.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu.

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom by mohli byť umiestnení prijímatelia sociálnej služby odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby, najbližšie zariadenie je v Novosade a v Trebišove, kde je možnosť zabezpečiť si sociálnu službu. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti zabezpečuje aj rodina využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky.

Na koordináciu sociálnej služby má obec vytvorenú funkciu sociálneho pracovníka – na posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci a terénneho pracovníka, na vyhľadávanie a evidenciu občanov odkázaných na sociálnu službu.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvoriť sociálne zariadenie pre potreby obce, ako aj regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí a s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v regióne. Obec participuje na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, najmä z radov dôchodcov. Stravovanie a rozvoz stravy v prípade potreby obec vie zabezpečiť.

Obec poskytuje aj tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia)
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným (jednorazová sociálna dávka).

Zodpovednosť obcí za uspokojovanie sociálnych služieb občanov nie je chápaná tak, že obec je povinná zriadiť všetky sociálne služby vlastnými silami, ale ide o to, aby potrebné sociálne služby boli občanom dostupné. Preto výpočet orientačnej potreby sociálnych služieb je stanovený bez ohľadu na poskytovateľa sociálnej služby.

Tabuľka č. 1.5 : Orientačná potreba v porovnaní s kapacitami je nasledovná:

	Predpokladaná potreba	Existujúce sociálne Služby	Rozdiel
Zariadenie pre seniorov <i>(alebo špecializované zariadenie)</i>	30	5	+2
Zariadenie opatrovateľskej služby (vrátane denného stacionára)	5	0	-5*
Opatrovateľská služba	5	0	-5

Zdroj: vlastné spracovanie, stav k 6/2018

V súvislosti s procesom DI je potrebné uvažovať o posilnení pobytových sociálnych služieb, opatrovateľskej služby formu terénnej služby a posilnením ambulatnej formy sociálnej služby, a to prípadným zriadením ďalšieho denného stacionára.

Tieto formy sociálnej služby rešpektujú najviac súkromie, nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia a umožňujú im väčšiu spoluprácu s rodinou a komunitou, čím je možné výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniora

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Sirmík v budúcnosti už nepočíta s významným nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - poskytovania sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - nepriaznivého zdravotného stavu,
 - dovŕšenia dôchodkového veku,
 - terénnej sociálnej služby

- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydlií, nárast obyvateľstva, omladiť obec so zabezpečením zotrvania vzdelaných a ekonomicky činných mladých v obci
- doriešiť bezbariérovosť v obci
- rozšírenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- rozšíriť možnosť stravovania odkázaných osôb

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky obce a jej územia z pohľadu vnútorného prostredia. Z pohľadu vonkajších vplyvov boli zadané príležitosti a ohrozenia prioritných rozvojových oblastí. Na základe tejto analýzy budú formulované hlavné rozvojové ciele. Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále meniacom sa vonkajšom prostredí, určiť smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu je v súčasnosti pre obec Sírnik nevyhnutná. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov k uskutočneniu rozvojového zámeru a rozbor príležitostí a ohrození z vonkajšieho prostredia (potreby obyvateľov a ostatných subjektov pôsobiacich na území obce).

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ blízkosť obce od mesta Trebišov ➤ vybudovaný vodovod ➤ vhodné klimatické podmienky a pretrvávajúca tradícia poľnohospodárstva ➤ atraktívne prostredie pre rozvoj cestovného ruchu ➤ zastúpenie zariadení občianskej vybavenosti (Kultúrny dom, Dom smútku) ➤ existencia ZŠ a MŠ ➤ bohaté kultúrne, športové a cirkevné tradície ➤ existencia športovísk a detského dopravného ihriska ➤ pozitívny prístup samosprávy k zachovaniu prírodného dedičstva ➤ fungujúci dobrovoľný hasičský zbor ➤ kvalifikovaná pracovná sila ➤ využívanie aktivačných prác ➤ separácia odpadu ➤ zdravší životný štýl na vidieku ➤ spracované aktuálne rozvojové dokumenty ➤ udržiavanie partnerských vzťahov na miestnej a regionálnej úrovni 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nevybudovaná kanalizácia a ČOV ➤ zlý technický stav miestnych komunikácií a chodníkov ➤ zastaralé verejné osvetlenie a miestny rozhlas ➤ nedostatočný počet parkovacích miest na verejných priestranstvách ➤ chýbajúca stratégia podpory MSP ➤ vysoká nezamestnanosť obyvateľov obce ➤ nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných ➤ málo pracovných príležitostí na vidieku ➤ nízka úroveň HDP/obyv. v porovnaní s priemerom EÚ ➤ chýbajúce zdravotnícke služby v obci ➤ absencia ubytovacích a turistických zariadení ➤ nedostatočná propagácia obce v oblasti cestovného ruchu ➤ finančne náročná výstavba a rekonštrukcia technickej a dopravnej infraštruktúry ➤ nedostatočné zabezpečenie proti kriminalite a vandalizmu

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostatok úrodnej pôdy vhodnej na rozvoj poľnohospodárstva ➤ ekologické poľnohospodárstvo (ekofarmy) ➤ vysoké kultúrne povedomie obyvateľstva ➤ zvyšujúca sa atraktivita bývania na vidieku a pretrvávajúci vysoký záujem o bývanie ➤ manuálna zručnosť obyvateľov ➤ pokračujúce národné programy podporujúce zamestnanosť – aktivačné práce, absolventská prax ako aj možnosť využívať nové výhodné národné projekty na podporu zamestnávania najviac ohrozených skupín ako sú mladí ľudia a ľudia nad 50 rokov veku ➤ diverzifikácia ekonomickej základne vidieka využitím prírodných a kultúrnych hodnôt ➤ zlepšenie demografickej štruktúry vytvorením podmienok a zatraktívnením regiónu pre mladé rodiny ➤ rozvoj malého a stredného podnikania súvisiaceho s cestovným ruchom a tradičnými remeslami, s maximálnym využitím podporných programov ➤ širšie využitie súčasného potenciálu športových a kultúrnych zariadení ➤ budovanie cyklistických trás a infraštruktúry ➤ získanie strategického investora do regiónu ➤ rekonštrukcia verejného osvetlenia, obecných budov a následné zníženie energetickej náročnosti ➤ možnosť získania finančných prostriedkov z EÚ a národných zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ málo investícií pre rozvoj cestovného ruchu ➤ nedostatočný rozvoj podnikateľskej infraštruktúry ➤ nevybudovaná infraštruktúra pre cestovný ruch ➤ pokles demografického vývoja a starnutie obyvateľstva ➤ postupný zánik pracovných príležitostí pre obyvateľov s nižším vzdelaním ➤ odliv mladých kvalifikovaných odborníkov ➤ znižovanie reálnej úrovne príjmov miestnych rozpočtov, čo môže obmedziť financovanie rozvojových projektov z programov EÚ a iných zdrojov ➤ nárast nezamestnanosti ➤ nedostatočná ochota obyvateľstva prispôbiť sa novým podmienkam a nárokom ➤ zhoršujúca sa kriminalita ➤ zvyšovanie počtu obyvateľov žijúcich na hranici chudoby

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zjavné, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stránky. Počet a hlavne pôsobenie

slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti

Prioritami rozvoja sociálnych služieb je najmä zabezpečenie vybraných sociálnych služieb s dôrazom na ambulantné a terénne služby – opatrovateľskej a terénnej služby (priorita č.1), rozšírenie sociálnych služieb o možnosti pobytových služieb pre obyvateľov obce (priorita č. 2) priamo v obci Janova Lehota, alebo mimo obce (priorita č.3) v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom, zabezpečiť stravovanie pre starších občanov (priorita č. 4), venovať pozornosť neprispôsobivým občanom ako osobitným príjemcom sociálnych dávok a vytváraním možností ich začleňovania.

V rámci projektov revitalizácie obce, rekonštrukcie a výstavby verejnej infraštruktúry obec revitalizovala verejné priestranstvo v stredu obce a na ulici Ondavská. V ďalších rokoch bude potrebné venovať pozornosť podpore obnovy bytového fondu najmä pre mladé rodiny, investíciám do infraštruktúry pre integráciu sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti a využívaniu nových technológií v poskytovaní sociálnych služieb.

2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb

Sociálne „znevýhodnené“ skupiny v obci Sirník môžeme rozdeliť na:

- a) SENIORI,
- b) DETI, MLÁDEŽ a RODINA
- c) OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM
- d) OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Ku skupinám často zaradovaným v rámci cieľových skupín patrí aj skupina – osoby aktívne v komunitách.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie vhodnými sociálnymi službami a sociálnym poradenstvom.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke viac motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách. Okrem dávky v hmotnej núdzi ÚPSVR poskytuje aj iné sociálne dávky pre rodiny, pre zdravotne postihnutých a pod.

2.1. Ciele a priority cieľovej skupiny SENIORI

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre aktívne starnutie seniorov a ich zotrvanie v prirodzenom prostredí

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc, osamelí seniori
- i so zdravotnými problémami – ich podiel sa zvyšuje,
- nie je vyriešená bezbariérovosť všetkých verejných priestorov v obci

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli určený vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- o predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- o nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- o vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera, a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny, zmeny v postavení,
- o stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity napr. svojpomoc.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č.1.1: Obyvateľstvo podľa jednotlivých vekových skupín k 31.12.2017

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Predproduktívny vek (0-14)	110	110	104	98	92	82	78	82
Produktívny vek (15-64)	423	437	424	424	424	418	410	400
Poproduktívny vek (65+)	80	78	83	81	82	83	82	87
Index starnutia	72,73	70,91	79,81	82,65	89,13	101,22	105,13	106,10
Index vitality	137,50	141,03	125,30	120,99	112,20	98,80	95,12	94,25

Zdroj: evidencia obyvateľov obce Sírnik

Tabuľka č. 1.2: Vývoj počtu obyvateľov obce Sírnik v rokoch 2010 - 2017

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyvateľov	613	625	611	603	598	583	570	569

Celkový prírastok obyvateľstva k 31.12.								
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prírodný prírastok	-1	1	0	-3	-5	-8	0	+1
Migračné saldo	-2	15	-14	-5	0	-7	-13	-2
Spolu	-3	16	-14	-8	-5	-15	-13	-1

Zdroj: evidencia obyvateľov obce Sírnik, ŠÚ SR

Pre cieľovú skupinu SENIORI boli stanovené priority :

- 1. Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb**
- 2. Zvyšovať kvalitu a kapacitu sociálnych služieb**
- 3. Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí**

Priorita 1. : Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb pre seniorov

Opatrenie 1.1. Posilnenie a skvalitnenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodinných opatrovateľov

Aktivita 1.1.2 Zabezpečenie podpory pre rodinných opatrovateľov

Opatrenie 1.2 Zriadenie ZSS v obci a zabezpečenie dostupnosti odľahčovacej služby

Aktivita 1.2.1 Vytvorenie pravidiel pre zabezpečenie odľahčovacej služby pre rôzne cieľové skupiny na území mesta

Aktivita 1.2.2 Vytvorenie ZSS v rámci obce a zabezpečenie dostupnosti odľahčovacej služby v spolupráci s novovytvorenou ZSS.

Aktivita 1.2.3 Zabezpečenie informovanosti o odľahčovacej službe pre rodin. Opatrovateľov

Opatrenie 1.3 Zriadenie denného stacionára v obci

Priorita 2: Zvyšovať kvalitu sociálnych služieb pre seniorov

Opatrenie 2.1 Výstavba nového ZSS

Opatrenie 2.2 Zabezpečiť aktívne poskytovanie stravovania pre seniorov

Priorita 3: Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí

Opatrenie 3.1 Realizovať Program aktívneho starnutia

Opatrenie 3.2 Participácia seniorov na rozhodovacom procese v obci

Opatrenia 3.3 Podpora účasti seniorov na podujatiach v obci

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah jej poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností.

Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby je zabezpečené pre 2 prijímateľov sociálnej služby. Náklady na opatrovateľskú službu sú hradené v súlade s VZN č. 1/2017 zo dňa 8. marca 2016 o podmienkach poskytovania opatrovateľskej služby na území obce Sirník, schváleným obecným zastupiteľstvom 29.03.2017. Všetky sociálne služby, ktoré poskytuje Obec Sirník svojim obyvateľom – **Opatrovateľská služba je** zapísaná v Registra poskytovateľov sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja obcou Sirník zo dňa 01.01. 2012.

Podporná služba „jedáleň“ je zabezpečená podľa možností obci reflektujúc záujem občanov, najmä zo školskej jedálne. Ročne to vychádza približne okolo 1 200 obedov pre stravníkov a mobilní dôchodcovia chodia pre stravu sami, imobilným donášajú stravu domov.

Na skvalitnenie života seniorom v rodinnom prostredí vytvára obec podmienky s kvalitnými sociálnymi službami, určenými pre jednotlivé cieľové skupiny. Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľov obce umiestnených v sociálnych zariadeniach.

2.2. Ciele a priority cieľovej skupiny *DETI, MLÁDEŽ A RODINA*

Hlavný cieľ : Zabezpečovanie potrieb rodinám žijúcich v obci s ohľadom na ich špecifické požiadavky a sociálnu situáciu

Z analýzy súčasného stavu poskytovaných služieb pre túto cieľovú skupinu vyplynulo, že v obci chýbajú sociálne služby na podporu rodiny s deťmi(najmä služba včasnej intervencie).

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín nemajú stravovacie návyky
- nevhodné trávenie voľného času

- rodiny s deťmi sú často na hranici životného minima

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, športový areál a multifunkčné ihrisko pri Materskej škole a mnoho ďalších. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Sírnik je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmové-umelecké, vzdelávacie a voľnočasové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva. V obci je možnosť športového vyžitia mládeže na vysokej úrovni.

Výborná je vzájomná spolupráca Obecného úradu v obci Sírnik so školami. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, stávania májov, Deň obce atď. Sú pre ne organizované Mikulášske oslavy, fašiangový karneval, Deň detí. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín, obec poskytuje finančnú podporu príspevkom na stravovanie v školskej jedálni a plánuje zlepšiť vzájomnú informovanosť a spoluprácu s UPSVR v oblasti finančnej podpory detí zo sociálne slabších rodín. Obec má vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri nástupe do materskej školy aj do prvej triedy základnej školy, ako aj dôchodcom pri príležitosti Úcty k starším a rôznych životných jubileí. Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom.

Pre cieľovú skupinu DETI,MLÁDEŽ A RODINA boli zadefinované 3 priority:

- 1. Vybudovať základnú sieť služieb pre podporu rodín s deťmi**
- 2. Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity**
- 3. Podporovať inklúziu detí, mladých ľudí a ich rodín**

Priorita 1. Vybudovať základnú sieť služieb na podporu rodín s deťmi

Opatrenie 1.1 Vytvorenie služby včasnej intervencie

Opatrenie 1.2 Rozšírenie a skvalitnenie terénnej sociálnej práce v rodinách

Opatrenie 1.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

Aktivita 1.3.1 Prieskum záujmu rodín o poskytovanie služby v jasliach – vybudovanie

Priorita 2: Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity

Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja osvetových a preventívnych programov pre deti, mládež a rodinu

Aktivita 2.1.1 Kurz finančnej gramotnosti pre rodičov

Aktivita 2.1.2 Kurzy praktického rodičovstva

Aktivita 2.1.3 Prednášková činnosť pre MŠ, ZŠ a verejnosť zameraná na prevenciu závislosti

Opatrenie 2.2 Vytváranie podmienok pre preventívne voľno časové aktivity pre deti, mládež a rodinu

Aktivita 2.2.1 Obnova a revitalizácia športovísk v areáli ZŠ s ohľadom na potreby detí so ZP

Aktivita 2.2.2 Výstavba nových detských ihrísk

Opatrenie 2.3 Eliminácia záškoláctva a predchádzanie sociálno–patologickým javom

Priorita 3 : Podporovať inklúzie detí, mladých ľudí a ich rodín

Opatrenie : 3.1 Vytvorenie podmienok pre inkluzívne vzdelávanie detí v MŠ a žiakov ZŠ

Aktivita 3.1.1 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v MŠ

Aktivita 3.1.2 Zvýšenie počtu asistentov učiteľov v ZŠ

2.3. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre inklúziu a zlepšenie života ľudí so zdravotným znevýhodnením

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŤZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy. Každý druh postihnutia má rozdielne dopady na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov, ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

Pre cieľovú skupinu OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM boli stanovené 4 priority :

- 1. Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím**
- 2. Zlepšiť zamestnanosť ľudí so zdravotným postihnutím**
- 3. Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci**
- 4. Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím**

Priorita 1: Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím

Opatrenie 1.1 Prieskum potrieb rodín so zdravotne postihnutými členmi

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodín so zdravotne postihnutým členom

Opatrenie 1.2 Posilnenie opatrovateľskej služby

Opatrenie 1.3 Rozvoj terénnej sociálnej práce

Opatrenie 1.4 Rozvoj odľahčovacej služby

Priorita 2 : Zlepšiť zamestnanosť ľudí so zdravotným postihnutím

Opatrenie 2.1 Zlepšiť prípravu občanov so ZP na zamestnanie

Aktivita 2.1.1 Pracovná rehabilitácia prostredníctvom tvorivých dielní

Opatrenie 2.2 Podporovať zamestnávanie osôb so ZP

Aktivita 2.2.1 Zriadiť v obci sociálny podnik

Priorita 3 : Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci

Opatrenie 3.1 Odstraňovanie bariér v prostredí a zabraňovanie vzniku nových bariér

Opatrenie 3.2 Budovanie orientačných a informačných systémov pre osoby so ZP

Priorita 4 : Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím

Opatrenie 4.1 Podpora inkluzívneho vzdelávania

2.4. Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Hlavný cieľ : Zlepšenie životných podmienok ľudí v ťažkých životných situáciách

Cieľová skupina Osoby v ťažkých životných situáciách zahŕňa :

- jednotlivcov, ktorí sa ocitli v krízovej situácii – ľudia bez domova, obeť týrania...
- členov marginalizovaných komunit

Vzhľadom na náročnosť sociálnej práce s touto cieľovou skupinou, je potrebné koncentrovať našu pozornosť **na nasledujúce okruhy :**

- **koordinácia pomoci tejto cieľovej skupine**
- **nastavenie služieb krízovej intervencie tak, aby na seba logicky nadväzovali**
- **prepojiť poskytovanie sociálnych služieb s riešením bývania a zamestnania**

Identifikácia problémov

- skupina občanov, ktorá stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, sprostredkovanie príležitostných prác, podporovanej práce
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi,
- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a opatrenia v oblasti financií

V spolupráci s ÚPSVR Trebišov sa obec podieľa na realizácii národných projektov zameraných na aktivačnú činnosť, organizuje verejnoprospešné práce alebo využíva dlhodobu nezamestnaných na menšie obecné služby, prípadne využíva projekty na zvýšenie pracovných návykov formou zamestnania dlhodobu nezamestnaných na dobu určitú v rámci projektov „Cesta z kruhu nezamestnanosti“ a „Cesta na trh práce“. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce. Dlhodobu nezamestnanosť občania sa stávajú čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie, nízka zručnosť pre potreby trhu práce, no v niektorých prípadoch aj spokojnosť s dávkami a chýbajúca motivácia zamestnať sa.

Pre cieľovú skupinu OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH boli stanovené 3 priority :

- 1. Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov**
- 2. Podporovať zamestnateľnosť osôb v ťažkých životných situáciách**
- 3. Posilňovať inklúziu ľudí z marginalizovaných komunít**

Priorita 1: Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov

Opatrenie 1.1 Koordinácia pomoci osobám v ŤŽS a marginalizovaným skupinám občanov v obci

Aktivita 1.1.1 Realizácia spoločných aktivít/podujatí

Opatrenie 1.2 Rozvoj služieb krízovej intervencie pre osoby v ŤŽS

Priorita 2 : Podporovať zamestnateľnosť osôb v ŤŽS

Opatrenie 2.1 Podpora pracovnej terapie osôb v ŤŽS a členov MRK

Opatrenie 2.2 Rozvoj služieb zamestnanosti pre osoby v ŤŽS

Aktivita 2.2.1 Otvorenie sociálneho podniku

Priorita 3 : Posilňovať inklúziu ľudí z marginalizovaných komúní

Opatrenie 3.1 Podpora výchovných a vzdelávacích programov zameraných na rozvoj členov MRK

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť niektoré jej kategórie len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, neovplyvávajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu, chýba im akákoľvek motivácia nájsť si zamestnanie.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách. Obec poskytuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb sociálne odkázaných a dôchodcov s nízkymi príjmami v obci je 48.

V obci nie je vytvorené Komunitné centrum. Úlohou komunitného centra v zmysle zákona je účinne pomáhať sociálne slabším a neprispôsobivým občanom osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote. Vytvorenie komunitného centra je podmienené špecifickými kritériami v prípade, ak obec kritériá splní, bude o zriadení komunitného centra uvažovať.

Východiskovým dokumentom pre plánovanie, rozvoj a financovanie služieb vrátane sociálnych služieb na území obce Sirník je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sirník. Pre sociálnu oblasť má obec plánované opatrenia, aktivity a projekty smerujúce k naplneniu strategického cieľa:

„Strategický cieľ: Zabezpečiť kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť všetkým obyvateľom obce s prepojením na ostatné verejné služby“

Okrem uvedeného PHSR bol v obci realizovaný prieskum potrieb, zisťovanie potrieb obyvateľstva a analýza súčasného stavu.

2.5. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

Na základe získaných podkladov z analýzy strategických dokumentov, analýzou východiskovej situácie a názorov občanov a posúdenia budúceho možného vývoja boli navrhnuté pre Komunitný plán 3 priority v súlade s regionálnymi a národnými stratégiami.

Priorita 1 : Prepojiť systém sociálnych a zdravotných služieb do systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti poskytovaných komunitou

1.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj a podpora vytvárania nových ambulantných sociálnych služieb a nových kapacít pobytových sociálnych služieb,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania infraštruktúry pre poskytovanie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti,
- d) podpora kontinuálneho vzdelávania zamestnancov v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Obec Sirník bude prioritu naplňovať nasledovne:

- podporou projektov s pobytovou formou sociálnych služieb,
- podporou opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,

- zabezpečením poskytovania sociálnej služby v prípade potreby iným spôsobom napríklad pobytom v zariadení spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými POSK,
- rozšírením možností poskytovania stravovania starších a odkázaných osôb
- preskúmaním nových možností poskytovania finančnej pomoci, resp. inej pomoci nefinančnej pomoci pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- cieľovými aktivitami podporiť začlenenie spoločensky neprispôsobivých obyvateľov,
- podporou tvorby projektov umožňujúcich poskytovať nové sociálne služby podľa potrieb obyvateľov – jednotlivé cieľové skupiny,
- postupným riešením bezbariérovosti v obci (v nových a rekonštruovaných objektoch),
- aktualizáciou a schválením VZN uplatňovať zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb a vytvoriť podmienky pre viacdrojové financovanie SS a ZS,
- udrжанím cenovo dostupných sociálnych služieb,
- aktivizáciou seniorov – ponuka a dostupnosť voľnočasových aktivít, rehabilitačných a rekreačných aktivít, ďalším vzdelávaním o aktívnom starnutí,
- pre mladé rodiny v obci vytvoriť podmienky pre zabezpečenie kvality a dostupnosti komunitných sociálnych služieb (podpora dobrých medzigeneračných vzťahov, dobrovoľníctvo a svojpomocné aktivity).

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb a ZS v obci efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, zlepšenie spolupráce v širšej spádovej oblasti a VÚC, zapojenie zamestnávateľov a MVO do vytvárania podmienok v oblasti poskytovania sociálnych služieb a ZS a území obce Sirník.

Ukazovateľ:

% podiel integrovaných služieb

% podiel prijímateľov ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Priorita 2 : Zvýšiť informovanosť a zapojenie verejnosti

2. 1. Podpora informovanosti, vzdelávania a prevencie

- a) príprava a realizácia tematických vzdelávacích podujatí pre verejnosť, zabezpečenie vyhľadávacej činnosti a sociálneho poradenstva,
- b) zapojenie sa obce do národných programov a kampaní,

- c) podpora dobrovoľníctva a neziskového sektora v obci vrátane poskytovateľov SS v širšom regióne,
- d) zabezpečenie monitoringu sociálnych a zdravotných potrieb obyvateľov, zriadenie schránky podnetov/návrhov a pripomienok.

Obec Sirník bude prioritu napĺňať nasledovne:

- publikovaním informácií /informačných materiálov o poskytovaných sociálnych službách pre občanov obce Sirník (podľa jednotlivých cieľových skupín), monitoring ich potrieb a návrhov,
- organizovaním tematicky orientovaného vzdelávacieho podujatia pre verejnosť v spolupráci s základnou školou a ZUŠ, neziskovými organizáciami a poskytovateľmi SS vo svojich častiach minimálne raz ročne, prípadne ako súčasť iných tradičných podujatí v obci,
- vyhlásením súťaže o dobrovoľníka roka v obci a propagáciou dobrovoľníctva a sociálne zodpovedného podnikania.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zapojiť všetkých aktérov vhodným spôsobom do vytvárania podmienok pre komunitne poskytované sociálne služby v širšom území, a to nielen poskytovateľov sociálnych služieb a PZS, ale aj ostatné neziskové organizácie, cirkev, podnikateľské subjekty a subjekty územnej spolupráce.

Ukazovateľ:

Počet dobrovoľníkov

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Priorita 3 : Zlepšovanie kvality sociálnych služieb

- a) podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zlepšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- b) zabezpečením informovanosti verejnosti a pracovníkov v sociálnych službách o systémoch hodnotenia kvality sociálnych služieb na úrovni obce vrátane zabezpečenia ich účasti na pravidelnom prieskume o sociálnych službách,
- c) podpora sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave spoluprácou so vzdelávacími inštitúciami a profesnými organizáciami/komorami.

3. 1. Podpora kontinuálneho vzdelávania pracovníkov a dobrovoľníkov v sociálnych službách

Obec Sirník bude prioritu napĺňať nasledovne:

- informovaním sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb o možnostiach ďalšieho odborného vzdelávania,
- realizáciou prieskumu vzdelávacích potrieb sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Ukazovateľ:

Počet účastníkov odborného vzdelávania v oblasti poskytovania sociálnych služieb

3. 2. Podpora zavádzania systému hodnotenia kvality sociálnych služieb

Obec Sirník bude prioritu napĺňať nasledovne:

- informovaním verejnosti na svojom webovom sídle o poskytovateľov sociálnych služieb so zavedením systémom hodnotenia kvality sociálnych služieb,
- realizáciou prieskumu spokojnosti a hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Splnenie cieľa si vyžaduje pravidelnú komunikáciu povereného pracovníka obce s poskytovateľmi sociálnych služieb a ďalšími relevantnými aktérmi (napr. UPSVR, VÚC) a získavanie spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb vrátane pravidelného informovania príslušnej komisie miestneho zastupiteľstva, prípravu a realizáciu cielených aktivít a vyhodnotenia výsledkov prieskumu vrátane návrhov na zmeny a aktualizáciu komunitného plánu.

Ukazovateľ:

Počet poskytovateľov sociálnych služieb so zavedeným systémom kvality

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Index spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami

2.6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Sirník vychádza zo schváleného PHSR obce Sirník na roky 2016 -2023, úzko na ňom participuje a je v súlade s jeho víziou, prioritami a cieľmi. Jedným z čiastkových cieľov je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci vrátane oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené, legislatíva umožňujúca viaczdrojové financovanie je v schvaľovacom procese, je potrebné okrem už vynakladaných a plánovaných finančných prostriedkov zahrnúť v budúcnosti do programového rozpočtu na roky 2019 – 2022 (podľa navrhovaného komunitného plánu na roky 2018 – 2023) aj nové finančné zdroje, investície do infraštruktúry príp. na spolufinancovanie. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Sírnik zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

Presný časový harmonogram realizácie aktivít KP bude spracovaný a predložený príslušnej komisii po schválení dokumentu.

2.7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť - ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Sírnik minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. .

Záver

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je dlhodobý proces. Po schválení strategického dokumentu v Obecnom zastupiteľstve obce Sírnik uznesením č. zo dňa začala realizačná fáza, ktorá bude prebiehať v období rokov 2018 až 2023. Táto etapa zahŕňa samotnú implementáciu stratégie, t. j. napĺňanie KPSS prostredníctvom realizácie jednotlivých aktivít, ktoré budú podrobne rozpracované do ročných akčných plánov. Súčasťou realizačnej fázy bude tiež priebežné sledovanie (monitoring) a vyhodnocovanie plnenia akčných plánov spravidla v ročných intervaloch. V priebehu tejto fázy budú pokračovať pravidelné stretnutia pracovných skupín pre jednotlivé oblasti, vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov a informovanie verejnosti o uskutočňovaní komunitného plánu.

Úspešnosť realizácie KPSS obce Sírnik na roky 2018 - 2023 bude závisieť od organizačného a riadiaceho zabezpečenia komunitného plánovania, dostatočných finančných prostriedkov potrebných na realizáciu aktivít a aktívnej spolupráce všetkých zapojených aktérov pôsobiacich v sociálnej oblasti.

Komunitný plán sociálnych služieb je pritom živý dokument, ktorý sa bude prispôsobovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, materiáno-finančného zabezpečenia a budú reflektovať aktuálne potreby obyvateľov obce v sociálnej oblasti.

Príloha

Základná terminológia

Prijímateľ sociálnej služby – je fyzická osoba, ktorá využíva sociálne služby, nakoľko sa ocitla v nepriaznivej sociálnej situácii.

Poskytovateľ sociálnej služby – je subjekt poskytujúci sociálne služby za podmienok stanovených zákonom alebo prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila na tento účel:

- a. verejný poskytovateľ – obec, vyšší územný celok
- b. neverejný poskytovateľ – neziskové organizácie, občianske združenia

Objednávateľ sociálnej služby – je:

- a. osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb
- b. obec a vyšší územný celok - subjekt, v kompetencii ktorého je sociálna služba

Sociálna služba - je súbor odbornej, obslužnej alebo ďalšej činnosti, zameranej na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život
- a podpora jej začlenenia do spoločnosti
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných
- potrieb fyzickej osoby
- riešenie krízovej sociálnej situácie
- prevenciu sociálneho vylúčenia

Sociálne bývanie

Úlohou štátu v rámci sociálnej politiky je vytvárať legislatívne a ekonomické podmienky pre dostupnosť bývania aj domácnostiam s nízkymi príjmami a pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľstva. Keďže časť obyvateľstva nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami na kúpu bytu, ani takou výškou príjmu, ktorá by mu umožnila splácať hypotekárny úver, sú tieto domácnosti odkázané na pomoc verejného sektora.

Výstavbu nájomných bytov pre verejný nájomný sektor budú naďalej zabezpečovať hlavne obce. Je však potrebné vytvárať podmienky, aby sa do tejto výstavby mohli v širšej miere zapojiť aj neziskové organizácie a iné subjekty.

Sociálna politika v oblasti bývania definuje špeciálne formy bývania určené pre nasledovné kategórie:

1. občania, ktorí sa dostávajú do pozície skupín ohrozených sociálnym vylúčením, napr.:

- občania, ktorí v dôsledku nízkej úrovne vzdelania a kvalifikácie vykonávajú iba
- príležitostné pomocné práce, prípadne sú bez práce
- ľudia s fyzickým alebo mentálnym postihnutím
- mládež po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy
- starí ľudia, osamelí rodičia s deťmi a mnohohodné rodiny
- občania marginalizovanej rómskej komunity

2. marginalizované skupiny obyvateľstva, v najvyššej miere Rómovia, ktoré sa vyznačujú úplným sociálnym vylúčením napríklad v dôsledku straty bydliska, dlhodobej nezamestnanosti, závislosti od drog, nedostatočnej sociálnej prispôsobivosti

Pre bývanie týchto skupín obyvateľstva treba vytvárať podmienky najmä v sociálnom bývaní zodpovedajúceho štandardu alebo v prípade niektorých špecifikovaných sociálne ohrozených či vylúčených skupín v rôznych zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých je poskytovaná osobitná sociálna alebo zdravotná starostlivosť a sú zabezpečené aj iné služby v závislosti od druhu a účelu zariadenia.

Do kategórie sociálneho bývania možno zahrnúť:

- nájomné byty vo verejnom nájomnom bytovom sektore vrátane malometrážnych bytov učených ako prvé bývanie pre mladé rodiny s tým, že nárok na takéto bývanie budú mať len domácnosti do stanovenej výšky príjmov
- byty a iné formy bývania pre domácnosti s nízkymi príjmami a skupiny so špecifickými potrebami, ako napríklad byty pre občanov v sociálnej núdzi, s ťažkým zdravotným postihnutím, osamelých rodičov starajúcich sa o maloleté deti, mnohohodné rodiny, občanov po ukončení ústavnej alebo ochranej výchovy, občanov s problémami sociálneho začlenenia a občanov bez prístrešia

- byty nižšieho štandardu pre neplatičov nájomného a pre marginalizované skupiny obyvateľstva
- byty pre bývanie starších ľudí, pričom sa bude vychádzať z majetkových pomerov budúcich užívateľov

Pre veľmi úzko špecifikované sociálne ohrozené či vylúčené skupiny obyvateľstva je bytová otázka zabezpečená vo forme zariadení sociálnych služieb. Medzi tieto zariadenia je možné zaradiť detské domovy, zariadenia pre seniorov, domovy sociálnych služieb, útulky atď.

Zariadenia sociálnych služieb však neslúžia na zabezpečovanie bývania, ich prioritou je poskytovanie sociálnych služieb.

Núdz

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, stratu zamestnania.

Životné minimum je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca je obec alebo ak je to odôvodnené iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím ÚPSVaR. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi. ÚPSVaR určí osobitného príjemcu, ak sa doterajšou výplatom dávky a príspevkov nedosiahol účel.

ÚPSVaR určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. ÚPSVaR uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie. Obec je osobitným príjemcom dávky a príspevkov na základe rozhodnutia ÚPSVaR aj vtedy, ak súhlasí, že bude vykonávať funkciu osobitného príjemcu voči všetkým občanom vo svojom územnom obvode, ktorým úrad priznal dávku a príspevky právoplatným rozhodnutím. Na takéto výkon osobitného príjemcu úrad s obcou uzatvorí dohodu. Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky v peňažnej forme alebo vo vecnej forme a je povinný ich použiť len na prospech občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

ÚPSVaR dohliada, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti.

Použitá literatúra

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky

2015 -2020 PHSR obce Sírnik 2014 - 2020

Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov

Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2012 – 2016

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky

2014 – 2020

Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násilia na ženách 2014 – 2019

Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030

www.statistics.sk